
*Załącznik do Uchwały nr.....
Rady Miejskiej w Leśnej
z dnia.....*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035

Styczeń 2026 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.....	4
I 1. Wprowadzenie i podstawa prawna.....	4
I 2. Akty prawne.....	4
I 3. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	7
I 4. Metodologia opracowania Strategii.....	14
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA – ANALIZA sytuacji ZASTANEj.....	14
II 1. Lokalizacja.....	15
II 2. Demografia.....	16
II 3. Oświata i poziom wykształcenia.....	17
II 4. Życie kulturalne.....	18
II 4.1. Instytucje kultury.....	18
II 4.2. Diagnoza potencjału kulturowego mieszkańców gminy Leśna.....	19
II 5. Określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych.....	20
II 6. Pomoc społeczna.....	23
II 7. Mieszkalnictwo.....	26
III CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA - PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY LEŚNA.....	27
III 1. Uzależnienia.....	27
III.2. Przemoc domowa.....	30
III.3. Niepełnosprawność.....	33
III.4. Bezrobocie.....	35
III 5. Problemy osób starszych.....	36
III 6. Ubóstwo.....	37
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ŚWIELE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH.....	38
IV 1. Cel, metodologia i grupa badana.....	38
IV 2. główne wnioski.....	40

IV 3. Rekomendacje działań.....	41
V. ANALIZA SWOT.....	46
VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	48
VI 1. Misja i wizja.....	48
VI 2. Cele, kierunki działań, wskaźniki, realizatorzy.....	49
VI 3. Koordynacja i wdrażanie Strategii.....	58
VI 4. Zasoby gminy w rozwiązywaniu problemów społecznych.....	59
VI 5. Monitoring, ewaluacja, aktualizacja.....	61
VI 6. Źródła finansowania realizacji strategii.....	62
VI 7. Prognoza zmian społecznych.....	63
VI 8. Programy i projekty szczegółowe.....	64
VI 9. Harmonogram realizacji Strategii.....	66
VII Zakończenie.....	66

I. WSTĘP

I 1. WPROWADZENIE I PODSTAWA PRAWNA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 (zwana dalej: Strategią) jest dokumentem, którego przyjęcie stanowi realizację przez władze gminy obowiązku ustawowego wyrażonego w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1392 z późn. zm.). W myśl tego przepisu każda gmina ma zadanie własne w postaci opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ponadto art. 16b ust. 1 powyższej ustawy stanowi, że gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. W ust. 2 art. 16b ustawy wymieniono z kolei katalog kluczowych elementów każdej gminnej strategii, które uwzględniono w niniejszym dokumencie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 stanowi fundamentalny dokument do realizacji kierunków interwencji społecznych, mających przyczynić się do polepszenia standardów życia mieszkańców gminy. Obejmuje to w szczególności mieszkańców zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Prowadzenie polityki społecznej w gminie w oparciu o długofalowe planowanie i przejrzyste cele umożliwia efektywne zarządzanie sferą społeczną oraz ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na działania profilaktyczno-interwencyjne.

Umieszczenie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej nie oznacza, iż winna ona skupiać się jedynie na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności.

Zakończono realizację poprzedniego dokumentu pn. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2015-2025, co implikuje obowiązek opracowania i przyjęcia nowego dokumentu.

I 2. AKTY PRAWNE

Niniejsza Strategia została opracowana zgodnie z regulacjami zawartymi w aktach prawnych z zakresu różnych aspektów polityki społecznej, w tym są to w szczególności:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, 1302 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818, z 2025 poz. 620 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1338),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725.),
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 304, z 2025 r. poz. 680, 1077.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z 2025 poz. 897 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49, 1301 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z 2025 r. poz. 619, 1301 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1208 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 438, 620 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978, 1228 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340, 1698.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637, 1211 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, 1537, 1739 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301, 1665, 1746 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1718 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 178, 620, 1556 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1749 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 350, 620, 622, 769, 820, 1083, 1160, 1216, 1409, 1413, 1423 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1691 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 881, 1019 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1802, z 2025 poz. 820 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

I 3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 są spójne z głównymi dokumentami strategicznymi oraz założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej, jak również krajowej i regionalnej.

Dokumenty na poziomie krajowym, które uwzględniono w niniejszej Strategii to:

- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia Fala Nowoczesności”,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030,
- Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 r.,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna uwzględniono także cele zawarte w dokumentach regionalnych i lokalnych. Są to:

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej (DSIS) jest dokumentem strategicznym Województwa Dolnośląskiego obejmującym kluczowe zagadnienia z obszaru polityki społecznej, szczególnie w odniesie-

niu do takich kwestii jak pomoc społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami, wsparcie i aktywizacja osób na rynku pracy, wsparcie i aktywizacja osób starszych, edukacja, profilaktyka uzależnień, zdrowie psychiczne, wsparcie aktywności obywatelskiej i kapitału społecznego.

DSIS na lata 2021-2030, stanowiąc integralną część Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, jest jej dokumentem o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, precyzującym i uszczegółowiającym działania Samorządu Województwa podejmowane w obszarze polityki społecznej. Ze względu na zakres merytoryczny ma wymiar horyzontalny, obejmuje bowiem swoim zakresem różne obszary aktywności i integracji społecznej. Opracowany dokument jest nawiązaniem i kontynuacją kierunków działań strategicznych zawartych w dokumencie strategicznym „Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2014-2020” przyjętego Uchwałą nr XLIV/1470/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 grudnia 2013 roku.

Celem głównym DSIS na lata 2021-2030 jest dążenie do zapewnienia Dolnoślązakom wysokiej jakości życia opartej na integracji społecznej, lepszym dopasowaniu usług społecznych do potrzeb województwa oraz tworzeniu warunków do harmonijnego rozwoju w życiu indywidualnym i społecznym. Cel główny realizowany będzie przy pomocy 12 celów strategicznych.

Cele DSIS na lata 2021-2030 realizowane będą poprzez szereg programów wojewódzkich, projektów oraz zadań strategicznych, które przyczyniają się do rozwoju społecznego województwa, pogłębiania wewnętrznej spójności i integracji regionu oraz zapewniania wysokiej jakości życia jego mieszkańców.

Dokument „Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030” został poddany szerokim konsultacjom społecznym (samorządy lokalne, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, instytucje administracji rządowej, mieszkańcy województwa dolnośląskiego), a propozycje złożone w trakcie procesu konsultacji wnikliwie przeanalizowane i w miarę możliwości uwzględnione.

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030, który za cel główny zakłada wzrost roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego. Cel główny został doprecyzowany przez następujące cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1 – Wzmocnienie konkurencyjności i kondycji ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej, Cel szczegółowy 2 – Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług reintegracji społecznej i zawodowej dla mieszkańców Dolnego Śląska, Cel szczegółowy 3 – Zwiększenie zaangażowania samorządu terytorialnego w rozwój ekonomii społecznej i poprawa współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, Cel szczegółowy 4 – Upowszechnianie roli ekonomii społecznej jako ważnego narzędzia służącego rozwojowi lokalnemu i rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2030 zakłada za cel główny ograniczenie skali występowania przemocy domowej. Udoskonalenie rozwiązań i narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy domowej. Budowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy do-

mowej. Cele szczegółowe to (1) profilaktyka, (2) interwencja, (3) wsparcie, (4) współpraca pomiędzy podmiotami realizującymi zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, (5) wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej,

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031. Celem głównym Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031 jest: Wzmocnienie potencjału rodziny dolnośląskiej poprzez budowę i udoskonalanie rozwiązań systemowych na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. W ramach Programu wyodrębniono cztery obszary problemowe, które stanowić będą przedmiot działań Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Zapisy zawarte w Wojewódzkim Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031 uwzględniają ustawodawstwo krajowe oraz zapisy strategicznych dokumentów regionalnych, szczególnie zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 przyjęła za cel nadrzędny harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności. Cele strategiczne są natomiast reakcją na zidentyfikowane problemy i przyszłościowe wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Jako cele strategiczne wyznaczono:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią plany rozwoju lokalnego.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2021-2029

jest instrumentem wspierającym rozwój terytorialny, wprowadzonym w okresie programowania funduszy europejskich w perspektywie budżetowej UE na lata 2014-2020. Instrument ten służy realizacji polityki rozwoju MOF nakierowanej na rozwiązywanie problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, których doświadczają miasta i miejskie obszary funkcjonalne.

Dla opracowania celów niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w najwyższym stopniu relewantne są cele Strategii ZIT AJ w zakresie polityki społecznej, czyli:

Cel operacyjny 3: Wzmocnienie potencjału społecznego, turystycznego, przyrodniczego i kulturowego AJ;

- Działanie 3.1. Zwiększenie atrakcyjności AJ jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku,
 - Typ projektów 3.1.1 Zrównoważony rozwój terytorialny – ZIT AJ
- Działanie 3.2. Zwiększenie aktywności mieszkańców AJ w sferze społecznej i edukacyjnej,
 - Typ projektów 3.2.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych,
 - Typ projektów 3.2.1. Wspieranie równego dostępu do edukacji przedszkolnej – ZIT AJ,
- Działania wspierające przygotowanie Strategii ZIT AJ i realizację jej celów.

Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa Izerskiego na lata 2023-2027(29) oparta jest na zaangażowaniu wielu środowisk i wielu pokoleń jako odpowiedź na zidentyfikowane wyzwania w skali Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania – Partnerstwo Izerskie. Dokument zakłada trzy cele integrujące najważniejsze ambicje i odpowiadające potrzebom różnych grup społecznych, w tym zdiagnozowanych grup w niekorzystnej sytuacji i lokalnego środowiska:

1. Lokalna gospodarka sprzyjająca ludziom i naturze.
 - Przedsięwzięcie 1.1. Inicjatywy dla innowacyjnej przedsiębiorczości,
 - Przedsięwzięcie 1.2. Kompleksowe wsparcie pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych,
2. Gospodarne i inkluzywne lokalne wspólnoty wielopokoleniowe.
 - Przedsięwzięcie 2.1. Rozwijanie kapitału społecznego i kompetencji liderów,
 - Przedsięwzięcie 2.2. Systematyczna dbałość o zdrowe, aktywne życie i o potrzebujących,
 - Przedsięwzięcie 3.3. Inteligentne rozwiązania dla zintegrowanych wspólnot.
3. Dobrostan środowiska i odporność na zmiany klimatu.
 - Przedsięwzięcie 3.1. Zintegrowane działania na rzecz środowiska i klimatu

- Przedsięwzięcie 3.2. Estetyka i ład przestrzeni i miejsc służących społecznej aktywności

Strategii Rozwoju Gminy Leśna na lata 2014-2025 (z perspektywą do roku 2029) zakłada cztery cele strategiczne:

1. gmina turystyczno-rekreacyjna,
2. gmina przedsiębiorcza,
3. gmina zintegrowana przestrzennie,
4. gmina zintegrowana społecznie.

Z uwagi na obszar zainteresowania i regulacji niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035, uwzględniono w jej treści w szczególności:

- **cel nr 2**, zgodnie z którym misją gminy jest inwestycja w kapitał ludzki, która ułatwi kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Obejmuje działania ukierunkowane na kształtowanie postaw przedsiębiorczych w szczególności w pożądanym branżach: turystycznej i usług okołoturystycznych, produkcji zdrowej żywności, produktów lokalnych, przetwórstwa lokalnych surowców naturalnych: bazaltu, gliny, glinki kaolinowej. Obejmuje również działania z zakresu poprawy atrakcyjności inwestowania (system ulg i zachęt, promocja).
- **cel nr 4**, który obejmuje działania mające na celu wsparcie aktywności społecznej i budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców Gminy. Szczególną rolę w procesie integracji społecznej oraz kształtowaniu tożsamości lokalnej odgrywają organizacje pozarządowe, z którymi Gmina aktywnie współpracuje.

W 2020 r. dokonano aktualizacji strategii Rozwoju Gminy Leśna 2014-2025¹, co stanowiło reakcję na zmiany jakie zaszły w Gminie od czasu uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Leśna na lata 2014-2025 w 2014 roku. Dzięki opracowaniu tego dokumentu Gmina będzie posiadać realną podstawę programową dla wdrażania zadań współfinansowanych z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz innych programów w perspektywie 2021-2027.

Potrzeba aktualizacji „Strategii Rozwoju...” wynikała także w dużej mierze z dostrzeganych zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie, kraju i na świecie. Na podstawie diagnozy tych zmian zidentyfikowano wyzwania, które będą znacząco wpływać na prowadzenie polityki rozwoju. Należą do nich m.in. starzenie się społeczeństwa, zmiany na rynku pracy, postęp technologiczny, konieczność ochrony środowiska, zmiany klimatyczne i inne.

Kluczowe elementy strategii, tj. wizja, cele strategiczne i kierunki interwencji nie uległy zasadniczej zmianie w stosunku do dokumentu z roku 2014, odnosząc się do gospodarki, społeczeństwa, przestrzeni i zarządzania regionem. Wzmocniono jednak w szczególności aspekt przestrzenny, podejście do kwe-

¹Tekst aktualizacji jest dostępny na stronie: https://raport.lesna.pl/wp-content/uploads/2020/07/Aktualizacja-Strategii-Rozwoju-Gminy-Le%C5%9Bna_2020-2029_PROJEKT.pdf

stii ochrony środowiska i zielonej gospodarki (adaptacji do zmian klimatycznych) oraz aktywności obywatelskiej.

Jak wynika ze „Strategii Rozwoju...” Gmina Leśna to gmina turystyczna i przedsiębiorcza, dążąca do wykorzystania potencjału przyrodniczo – krajobrazowego i kulturowego oraz potencjału swojego położenia. Siłą napędową lokalnej gospodarki są kreatywni i przedsiębiorczy mieszkańcy. Gmina Leśna to także integrująca się ciągle wspólnota mieszkańców. Wizja ta może zostać zrealizowana dzięki zwiększaniu kapitału ludzkiego, wspieraniu przedsiębiorczości, otwartości, serdeczności i zrównoważonemu rozwojowi.

Z punktu widzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych istotne znaczenie w aktualizacji „Strategii rozwoju...” mają zadania:

1. Rewitalizacja dworca PKP w Leśnej na cele inkubatora produktu lokalnego.
2. Utworzenie centrum zarządzania i reagowania kryzysowego w Leśnej.
3. Utworzenie Centrum Domów Przysłupowych – ośrodek edukacji krajobrazowej.
4. Utworzenie Centrum Turystyki Sportowej.
5. Utworzenie inkubatora innowacji i ekonomii społecznej na terenie byłych zakładów Dolwis, wykorzystanie przestrzeni zakładów Dolwis na cele komunalne i rozwój gospodarczy.
6. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej/ Centrum Społecznego / Spółdzielni socjalnej.
7. Rozwój turystyki aktywnej i wykorzystującej potencjał przyrodniczy i krajobrazowy na terenie Gminy Leśna.
8. Przejęcie od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa świetlicy przy ul. Dworcowej 18 w Po-biednej i przywrócenie/nadanie jej charakteru centrum kulturalnego miejscowości.

I 4. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 obejmuje wiele różnorodnych zagadnień oraz problemów, wywierających wpływ na jakość codziennego życia mieszkańców gminy. W treści dokumentu szczególne znaczenie mają te obszary i działania, które wspierają osoby i rodziny w przezwyciężeniu trudności życiowych, których nie są w stanie wyeliminować samodzielnie.

Punktem wyjścia do opracowania celów strategicznych jest diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Leśna. Na potrzeby opracowania Strategii została przeprowadzona diagnoza metodą analizy dokumentów statystycznych („desk research”) dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS, danych MGOPS, Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy i raportach o stanie gminy.

Z myślą o niniejszej Strategii przeprowadzono ponadto w 2024 r. anonimowe badania ankietowe wśród reprezentantów pełnoletnich mieszkańców gminy i uczniów lokalnych szkół².

Uzyskane informacje posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT w zakresie problemów społecznych gminy, a następnie do opracowania zestawu celów strategicznych i operacyjnych.

Dokument Strategii zawiera również opis wskaźników realizacji celów i metod ich monitorowania, określa zasady ewaluacji i aktualizacji treści Strategii. W dokumencie Strategii określono cel główny, cele szczegółowe i działania niezbędne do wyeliminowania lub zminimalizowania następstw problemów społecznych. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 podlega uchwaleniu w trybie określonym przepisami o samorządzie gminy.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA – ANALIZA SYTUACJI ZASTANEJ

II 1. LOKALIZACJA

Gmina Leśna leży w powiecie lubańskim zajmując powierzchnię 104,48 km² (miasto Leśna – 8,66 km², pozostała część gminy 95,82 km²). Gmina położona jest w południowo – zachodniej części województwa dolnośląskiego, na Pogórzu Izerskim, nad rzeką Kwisą. Gmina Leśna graniczy z gminami Platerówka, Lubań, Olszyna, z miastem Świeradów Zdrój (gminy powiatu lubańskiego) oraz gminami Gryfów Śląski i Mirsk z powiatu lwóweckiego, a także z Republiką Czeską. Gmina Leśna jest obszarem rolniczym z istotnym udziałem funkcji rekreacyjnej (Jezioro Leśniańskie, Jezioro Złotnickie). W obszar administracyjny miasta i gminy Leśna wchodzi 14 sołectw: Bartoszkówka, Grabiszyce, Kościelniki Górne, Kościelniki Średnie, Miłoszów, Pobiedna, Stankowice, Smolnik, Szyszkowa, Świecie, Wolimierz, Zacisze, Złotniki Lubańskie, Złoty Potok.

² Lokalna Diagnoza Problemów Społecznych gminy Leśna. Raport z badań 2024”. Dokument jest dostępny pod adresem: <https://raport.lesna.pl/raport-specjalny-2024-lokalna-diagnoza-problemow-spoecznych-gminy-lesna/>

Rysunek 1: Położenie gminy Leśna na tle powiatu lubańskiego

Źródło: www.osp.org.pl

Leśna jest lokalnym ośrodkiem rozwoju, pełniącym rolę centrum życia społeczno-gospodarczo-kulturalnego dla mieszkańców miejscowości wchodzących w skład gminy.

II 2. DEMOGRAFIA

W świetle danych Urzędu Stanu Cywilnego w Leśnej liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się w ostatnich trzech latach o 3,6%. W gminie występuje wyraźny ujemny przyrost naturalny (-58).

Tab. Demografia gminy w danych USC w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców Gminy Leśna, w tym	9 384	9 177	9 046
• kobiet	4 835	4 740	4 669
• mężczyzn	4 549	4 437	4 377
Liczba aktów małżeństwa sporządzonych w USC Leśna, w tym	46	38	45
• małżeństw zostało zawartych przez mieszkańców Gminy Leśna	25	14	26
Liczba orzeczonych rozwodów małżeństw zawartych w USC Gminy Leśna	21	13	26
Liczba orzeczonych separacji małżeństw zawartych w USC Gminy Leśna	1	0	0
Liczba urodzeń żywych, w tym	62	54	41
• dziewczynki	29	25	23
• chłopcy	33	29	18
Liczba zgonów, w tym	142	111	99
• kobiety	59	45	50
• mężczyźni	83	66	49

Źródło: USC w Leśnej

Na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wynosiła: 1 565, w tym:

- kobiet: 780
- mężczyzn: 785

Więcej było mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 2 171, w tym:

- kobiet: 1 436
- mężczyzn: 735

Natomiast zdecydowanie przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym: 5 310, w tym:

- kobiet: 2 448
- mężczyzn: 2 862

II 3. OŚWIATA I POZIOM WYKSZTAŁCENIA

W roku 2024 zadania oświatowe na terenie gminy Leśna realizowane były w:

- Szkole Podstawowej w Smolniku,
- Przedszkolu w Leśnej,
- Żłobku w Leśnej,
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Pobiednej.

Jak podaje GUS³, w porównaniu do całego województwa dolnośląskiego mieszkańcy Leśnej mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Leśnej największy odsetek ma wykształcenie średnie zawodowe (23,3%) oraz zasadnicze zawodowe (21,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,3%) oraz średnie zawodowe (25,9%).

16,4% mieszkańców Leśnej w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat – wychowanie przedszkolne (15,1% wśród dziewczynek i 17,7% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 1 318 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 0,49 dzieci w wieku przedszkolnym. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 24,6% ludności (26,1% wśród dziewczynek i 23,1% wśród chłopców). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadpodstawowym (16-18 lat) kształci się 22,0% mieszkańców (22,4% wśród dziewczyn i 21,6% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 25,1% mieszkańców Leśnej w wieku potencjalnej nauki (24,4% kobiet i 25,7% mężczyzn).

II 4. ŻYCIE KULTURALNE

II 4.1. INSTYTUCJE KULTURY

W 2025 r. na terenie gminy prowadził działalność Ośrodek Kultury i Sportu w Leśnej, który jest samorządową instytucją kultury, utworzoną 19.12.2000 r. Ośrodek prowadzi działalność z zakresu upowszechniania i animacji kultury, a w szczególności w zakresie zaspokajania potrzeb i aspiracji kulturalnych,

³ Więcej: <https://www.polskawliczbach.pl/Lesna#edukacja-i-szkolnictwo>

sportowych i rekreacyjnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury, sportu oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, jak również zaspokajanie potrzeb czytelniczych.

Siedzibą OKiS jest Dom Kultury, w którym odbywają się też spotkania osób zrzeszonych w kluby, koła, grupy nieformalne oraz ludzie kultury i sztuki (animatorzy, artyści, pasjonaci).

Dom Kultury w Leśnej, który został oddany do użytku w dniu 02.10.1976 roku, położony jest w centrum miasta i wykorzystywany jest wielofunkcyjnie, jako miejsce do organizacji imprez kulturalnych i rozrywkowych (własnych, amatorskich i profesjonalnych), różnych form spędzania wolnego czasu dedykowanych dzieciom, młodzieży i dorosłym oraz do prowadzenia szkoleń i porad, cyklicznych spotkań, również jako lokal wyborczy itp. Jest to szerokie spektrum działań celujących w pobudzenie społeczności lokalnej do różnego rodzaju aktywności i integracji.

W budynku Domu Kultury mieści się sala widowiskowa na 200 osób wraz ze sceną i niezbędnym zapleczem technicznym oraz kilka sal warsztatowych, w których organizowane są różne zajęcia i imprezy dla mieszkańców.

Ośrodek Kultury i Sportu zarządza na mocy umów użyczenia kilkoma obiektami:

- Dom Kultury w Leśnej i Biblioteka w Leśnej,
- Filia Biblioteki w Pobiednej,
- Obiekt lekkoatletyczny „Królowa Sportu” w Leśnej,
- Kompleks boisk sportowych „Moje boisko – Orlik 2012” w Leśnej,

II 4.2. DIAGNOZA POTENCJAŁU KULTUROWEGO MIESZKAŃCÓW GMINY LEŚNA

W 2025 r. przeprowadzono diagnozę potencjału kulturowego mieszkańców gminy Leśna w ramach projektu „Weź kulturę w swoje ręce!” realizowanego w programie MKiDN Dom Kultury+ Edycja 2025 przez Ośrodek Kultury i Sportu w Leśnej. Pełne wyniki badań terenowych zawarto w osobnym raporcie⁴.

Jak wynika z diagnozy, społeczność mieszkańców gminy Leśna wykazuje duży potencjał kulturotwórczy.

W gminie Leśna mieszka wiele osób aktywnie zaangażowanych w życie lokalnej społeczności – liderów, którzy nie tylko inspirują innych do działania, lecz także sami wnoszą wkład w rozwój lokalnej kultury. Wśród mieszkańców są również artyści, muzycy, rękodzielnicy oraz osoby podejmujące różnorodne formy aktywności twórczej i społecznej. Część z nich już współtworzy inicjatywy w gminie, inni do tej

⁴ Tekst dostępny na stronie:

<http://www.okislesna.pl/uploads/Raport%20diagnoza%20potencja%C5%82u%20kulturowego%20mieszka%C5%84c%C3%B3w%20gminy%20Le%C5%9Bna.pdf>

pory nie byli zaangażowani w działania lokalne. Stanowią jednak cenny zasób, który może zostać wykorzystany w przyszłości – przy odpowiednim zaproszeniu i stworzeniu przestrzeni do współpracy. To zarówno mieszkańcy stali, jak i osoby, które zdecydowały się osiedlić w gminie na czas przerwy zawodowej, poszukując spokoju i przestrzeni do regeneracji.

„Istotnym zasobem gminy Leśna są również wszystkie organizacje – w tym organizacje pozarządowe i Koła Gospodyń Wiejskich – oraz instytucje działające na jej terenie na rzecz kultury, ochrony dziedzictwa narodowego, a także realizujące warsztaty i wydarzenia o takim charakterze. Są to m.in.: Fundacja Na Rzecz Rozwoju Kultur Alternatywnych i Ekologicznych, Fundacja Atelier Wolimierz, Fundacja Dzikie Zachód, Stowarzyszenie „NIWA”, Stowarzyszenie „Nasze miejsce na Świecie”, Stowarzyszenie Wolimierz, KGW Zaciszanie, KGW Złote Babeczki, KGW Za murem, KGiGW Sami Swoi, KGW Grabki czy KGW Miłoszowianie”⁵.

W związku z powyższym zasadne jest rozważanie stworzenia w Leśnej w oparciu o posiadany potencjał **społecznego domu kultury**. Jest to koncepcja instytucji kultury, która wykracza poza tradycyjne ramy, stając się czymś więcej niż tylko miejscem oferującym zajęcia czy wydarzenia artystyczne. To przestrzeń, która aktywnie angażuje lokalną społeczność, odpowiada na jej potrzeby i inicjuje działania wychodzące od samych mieszkańców. Zamiast pasywnego odbiorcy, społeczny dom kultury widzi w uczestniku aktywnego współtwórcę. Takim domem kultury ma szansę stać się Ośrodek Kultury i Sportu w Leśnej. O potrzebie takiej zmiany świadczą wypowiedzi mieszkańców zawarte w raporcie z diagnozy.

II 5. OKREŚLENIE ZDOLNOŚCI PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ DO REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Organizacje pozarządowe oraz inne inicjatywy społeczne odgrywają istotną rolę w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, wspieraniu aktywności mieszkańców oraz realizacji działań uzupełniających zadania własne gminy.

Na terenie gminy Leśna jest zarejestrowanych:

- 65 organizacji pozarządowych, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego, w tym około 40 prowadzi stałe działania statutowe, a około 15 jest nieaktywnych,
- 6 kół gospodyń wiejskich w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 310),

⁵ Diagnoza potencjału kulturowego mieszkańców gminy Leśna, s. 40-41.

- 2 kluby sportowe wpisane do Rejestru prowadzonego przez Starostę Powiatu Lubańskiego.
- 2 organizacje kościelne

Gmina Leśna należy też do Związku Gmin Kwisa – przewodniczącym Zarządu związku jest Burmistrz Leśnej.

Lokalny trzeci sektor w gminie Leśna jest rozbudowany, a składają się na niego stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Wymienione podmioty reprezentują obszerny zakres celów ze sfery kultury, sztuki, sportu, rekreacji, integracji i pomocy osobom w trudnej sytuacji życiowej. Działania podmiotów są adresowane do wielu grup społecznych – od uczniów i młodzieży szkolnej, po ogół mieszkańców, seniorów i osób w kryzysie.

Na terenie gminy nie funkcjonuje spółdzielnia socjalna, centrum integracji społecznej, klub integracji społecznej. Najbliższy warsztat terapii zajęciowej działa w Lubaniu.

W gminie Leśna są zapewnione warunki do rozwoju partycypacji starszych mieszkańców poprzez powołaną zarządzeniem Burmistrza Miejską Radę Seniorów w Gminie Leśna. To gremium ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Kooperacja władz samorządowych z NGO opiera się na przyjmowanych corocznie Programach Współpracy Gminy Leśna z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie.

Głównym celem w ww. Programie na rok 2025 było rozwijanie partnerstwa pomiędzy Gminą Leśna a organizacjami pozarządowymi, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianiu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

W 2024 roku⁶ Gmina Leśna kontynuowała aktywną współpracę z organizacjami pozarządowymi, organizując dwa otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych. Konkursy te stanowiły istotny mechanizm wspierania lokalnych inicjatyw i zaangażowania społecznego, umożliwiając NGO realizację projektów w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczności lokalnej.

Oferty składane przez organizacje dotyczą od lat trzech głównych obszarów wsparcia:

- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Gmina przeznacza co roku więcej środków na konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację przez nie zadań publicznych. Kwota wzrosła o 104% w ostatnich trzech latach

Tab. Kwoty (zł.) wydatkowane w I. 2022-2024 na realizację zadań publicznych zleconych NGO w gminie Leśna

⁶ Na dzień opracowania niniejszej Strategii są dostępne dane za 2024 r.

	2022	2023	2024
W trybie konkursowym			
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	10 000,00	3.500,00	10.000,00
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	20 000,00	15.500,00	20.000,00
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	120 000,00	173.831,00	255.000,00
Razem	140.000,00	192.831,00	285.000,00
W trybie pozakonkursowym (art. 19a)			
Razem		18 000	9.500,00
Dotacje celowe			
Liczba dotacji i łączna kwota	---	1 / 10 000,00	2 / 50.000,00

Źródło: Sprawozdania gminy z realizacji rocznych programów współpracy z NGO

Wszystkie przyznane dotacje (w trybie konkursowym, w trybie pozakonkursowym oraz dotacje celowe) zostały rozliczone w sposób prawidłowy. Złożone przez organizacje sprawozdania zostały zaakceptowane.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że podmioty ekonomii społecznej są bardzo istotnym partnerem władz Gminy Leśna w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz wykazują wysoką zdolność do realizacji usług społecznych, co potwierdza prowadzona dotychczas finansowa i pozafinansowa współpraca samorządu z podmiotami trzeciego sektora.

Podmioty te pełnią rolę uzupełniającą dla działań organów publicznych, ich rola jest niezastąpiona w aktywizowaniu środowisk lokalnych oraz wsparciu i reintegracji grup wykluczonych społecznie. Pełnią też funkcję diagnostyczną jako podmioty działające najbliżej osób wymagających wsparcia, co pozwala im na dokładniejsze identyfikowanie problemów społecznych. Konieczne jest stałe wzmacnianie kanałów wymiany informacji pomiędzy administracją a organizacjami, a także wspieranie warunków dla działalności i funkcjonowania nowych organizacji.

II 6. POMOC SPOŁECZNA

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Leśna odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej (M-GOPS). Celem działania Ośrodka jest:

1. umożliwienie rodzinom i osobom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
2. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
3. podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Liczba rodzin, którym M-GOPS w Leśnej udzielił pomocy w latach 2022-2024 zmalała o 32%.

W mniejszym stopniu zmalała liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień (spadek o 22%).

Tab. 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Leśna w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS	328	221	224
W tym rodziny korzystające ze wsparcia z powodu uzależnień	76	75	59

Źródło: M-GOPS

W latach 2022-2024 zmalała o 31% ogólna liczba przyznanych osobom świadczeń przez M-GOPS w Leśnej. W tym zmniejszyła się liczba osób korzystających ze:

- świadczeń rzeczowych (o 14%),
- świadczeń pieniężnych (o 5%),
- świadczeń porad (o 50%).

Tab. 2. Świadczenia M-GOPS w gminie Leśna dla osób w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Świadczenia rzeczowe dla osób	100	95	86
Świadczenia pieniężne dla osób	213	203	202
Świadczenie porad dla osób	401	283	202
OGÓŁEM	401	283	276

Źródło: M-GOPS

Ubóstwo było do 2024 r. najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej osobom przez M-GOPS w Leśnej.

W 2024 r. na pierwszym miejscu znalazła się pomoc świadczona z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, które dotąd było drugą z najczęstszych przyczyn przyznawania pomocy.

W trzeciej kolejności należy wskazać na niepełnosprawność i bezrobocie.

Tab. 3. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej osobom w gminie Leśna w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Ogółem	334	226	229
Ubóstwo	147	133	102
Bezrobocie	100	92	73
Długotrwała lub ciężka choroba	100	114	116
Niepełnosprawność	83	85	71
Alkoholizm	67	66	51
Bezradność w sprawach op.-wych.	48	46	38
Osoby dotknięte klęską żywiołową	4	6	9
Inne	1	3	4

Źródło: M-GOPS

Wśród klientów pomocy społecznej w Leśnej zdecydowanie dominują dwie grupy: są to osoby nie pracujące oraz osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku.

W obu tych grupach zmniejsza się liczba odbiorców – odpowiednio o 22% i 25%.

Tab. 4. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w latach 2022-2024 na terenie gminy Leśna

	2022	2023	2024
Pracuje	14	8	17
Pracuje dorywczo	0	0	0
Nie pracuje	85	83	66
Studiuje	0	0	0
Na rencie	0	0	0
Na emeryturze	0	0	0
Na zasiłku dla bezrobotnych	0	0	2
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	80	80	60
Inne	0	0	0

Źródło: M-GOPS

II 7. MIESZKALNICTWO

Zasób mieszkaniowy gminy Leśna stale i zauważalnie maleje – w ostatnich 3 latach zmniejszył się o 12%. W tym ubyło najwięcej (o 11%) mieszkań komunalnych.

Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne jest liczona według nazwisk, co oznacza, że w niektórych przypadkach są to pojedyncze osoby, a w innych rodziny. Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne zmalała w ostatnich 3 latach o 21%. Tab. Zasób mieszkaniowy gminy Leśna w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba mieszkań, w tym	283	270	250
• mieszkań komunalnych	279	269	249
• mieszkań socjalnych	4	1	1
Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne	52	50	41
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne:	0	0	0

Źródło: UG

III CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA – PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY LEŚNA

III 1. UZALEŻNIENIA

Alkoholizm, narkomania i uzależnienia behawioralne stanowią wyzwania cywilizacyjne dla życia jednostki, rodziny i społeczeństwa w wymiarze globalnym. Do zasadniczych negatywnych skutków uzależnień należy zaliczyć:

- szkody zdrowotne, w tym np.: nowotwory, choroby układu krwionośnego, nerwowego, trawiennego oraz Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS),
- śmiertelne zatrucia, wypadki, samobójstwa, utonięcia oraz zamarznięcia (większość przypadków lub znaczący ich odsetek);
- naruszenia prawa (w tym zabójstwa, bójki, napady, kradzieże);
- obniżenie wydajności w pracy i straty w działaniach gospodarczych,
- problem osób współuzależnionych, wykazujących zaburzenia zdrowotne, psychiczne i rozwojowe, ogromnie obciążonych stresem;
- bezpośredni i decydujący wpływ na przemoc domową, również wobec dzieci,
- rozpad więzi rodzinnych i międzyludzkich,
- straty rozwojowe ludzi młodych (straty o różnym charakterze, od biologicznych po psychologiczne i duchowe),
- znaczne koszty usuwania szkód alkoholowych (np. koszty leczenia) na poziomie znacznie przekraczającym wpływy z obrotu napojami alkoholowymi.

Zadania z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień są realizowane w gminie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025-2028 przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Leśnej NR XII/70/2025 z dnia 30 stycznia 2025 r.

Celem głównym jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych zwłaszcza szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, a także ograniczenie zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Liczba osób w gminie Leśna, którym przyznano pomoc społeczną z powodu alkoholizmu zmalała w ostatnich trzech latach o 44%. W 2024 r. pomoc z powodu alkoholizmu przyznano 22% ogólnej liczby osób wspartych przez M-GOPS w Leśnej.

Z zestawienia dostępnych danych wynika, że na terenie gminy Leśna jest przeważają punkty oferujące alkohol przeznaczony do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Tab. 5. Rynek alkoholowy w gminie Leśna w I. 2022-2024

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2022	2023	2024
do spożycia poza miejscem sprzedaży do 4,5%	15	15	17
do spożycia poza miejscem sprzedaży od 4,5% do 18%	14	14	15
do spożycia poza miejscem sprzedaży powyżej 18%	14	14	15
do spożycia w miejscu sprzedaży do 4,5%	15	17	17
do spożycia w miejscu sprzedaży od 4,5% do 18%	8	8	9
do spożycia w miejscu sprzedaży powyżej 18%	7	6	8

Źródło: M-GOPS

Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśnej realizuje swoje ustawowe zadania, czyli pełni funkcje doradczo-konsultacyjne przy realizacji gminnego programu oraz podejmuje czynności zobowiązujące osoby uzależnione, będące często osobami stosującymi przemoc przemocy, do poddania się leczeniu odwykowemu, a także przeprowadza kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych i opiniuje postanowienia o przyznaniu zezwolenia na lokalizację punktu sprzedaży napojów alkoholowych.

Tab. 6. Działania MGKRPA w Leśnej w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Posiedzenia MGKRPA (ogółem)	51	36	39
Ogólne posiedzenia	15	12	15
Posiedzenia Zespołu Motywującego	27	16	15
Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	52	37	42
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	6	3	3

Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	3	5	6
Szkolenia w których uczestniczyli członkowie KRPA	3	0	1
Działalność Komisji interwencyjno-motywującej			
Do Komisji wpłynęło wniosków o leczenie odwykowe	31	26	42
Zlecono przeprowadzenie badania przez biegłych sądowych	20	11	26
Skierowano wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	23	11	28
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	20	11	26

Źródło: GKRPA

W odpowiedzi na występujące ryzyko poszerzania się problemów uzależnień w gminie, są prowadzone stale działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej oraz kadry podmiotów oświaty. W tym w latach 2022-2024 zorganizowano: szkolenia dla nauczycieli i rodziców, alternatywne formy spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz warsztaty profilaktyczne również w ramach programów rekomendowanych przez KCPU.

Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym. Porad udzielają zatrudnieni w nim specjalista ds. terapii uzależnień, psycholog i radca prawny.

Szczegółowe informacje dotyczące działań profilaktycznych przedstawiane są co roku Radzie Miejskiej i publikowane w Raporcie o Stanie Gminy, zamieszczanym na stronie internetowej raport.lesna.pl.

III.2. PRZEMOC DOMOWA

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rozróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – popychanie, odpychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy.
2. **Przemoc psychiczna** – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb.
3. **Przemoc seksualna** – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z innymi osobami, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych.
4. **Przemoc ekonomiczna** – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia prac zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
5. **Zaniedbanie** – stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. Jest to niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia i higieną. Zaniedbanie to także niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i związanych z higieną.

Skala występowania problemu przemocy domowej jest trudna do oszacowania, z uwagi na wiele czynników, jak ciemna liczba, wstyd, wypieranie problemu czy stygmatyzację społeczną osób uwikłanych w to zjawisko. Jednym z najczęściej stosowanych wskaźników jest liczba wszczynanych na danym terenie procedur „Niebieskie Karty”.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemo-

cy domowej. Przedstawiciele m.in. ww. podmiotów realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieska Karta” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

W gminie Leśna po spadku w 2023 r. liczba wszczętych procedur przekroczyła stan z roku wyjściowego, a więc na przestrzeni ostatnich trzech lat w gminie Leśna wszczęto o 13% więcej procedur „Niebieskie Karty”.

Tab. 7. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w gminie Leśna w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	30	28	34

Źródło: M-GOPS

W 2024 r. najwięcej procedur zostało wszczęto przez funkcjonariuszy Policji (20), następnie przez pracowników socjalnych M-GOPS (9), placówki oświaty (3) oraz Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odpowiedzialny jest za obsługę techniczną i organizacyjną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Główną jednostką zajmującą się problematyką przemocy w gminie Leśna jest Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej powołujący grupy diagnostyczno-pomocowe. Zadaniem Zespołu jest m.in. diagnozowanie problemu przemocy domowej, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową, rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Zadaniem powoływanych przez Zespół Interdyscyplinarny grup diagnostyczno-pomocowych jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W świetle dostępnych danych z lat 2022-2024 wzrasta skala przemocy domowej w gminie Leśna. W tym czasie odnotowano bowiem o 13% więcej zgłoszonych incydentów związanych z przemocą domową, a liczba osób doznających przemocy domowej wzrosła ponad dwukrotnie (o 116%). W tym największy i alarmujący przyrost widać odnośnie małoletnich (od żadnego w 2022 roku do 34 w 2024 roku). Ogólna liczba osób stosujących przemoc wzrosła o 16%. W tym przeważają mężczyźni.

Tab. 8. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w gminie Leśna w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba zgłoszonych incydentów związanych z przemocą domową	30	28	34
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy, w tym:	30	59	65
• Kobiety	26	22	24
• Mężczyźni	4	2	4
• Małoletni	0	35	34
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania, w tym	30	30	35
• Kobiety	6	6	6
• Mężczyźni	24	24	29
Liczba interwencji Zespołu w związku z przemocą domową	4	10	8
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej	30	28	34
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne	0	0	4
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	10	8

Źródło: M-GOPS/ZI

III.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktura organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna. Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnej cywilizacji.

W myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoba niepełnosprawna powyżej 16 roku życia musi posiadać aktualne orzeczenie z określonym stopniem niepełnosprawności wydane przez odpowiedni organ orzekający.

Stopień niepełnosprawności orzeka się na stałe, jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy lub na czas określony, jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia.

Przy kwalifikowaniu osób do stopnia niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, choroby narządu wzroku, upośledzenie narządu ruchu, epilepsja, choroby układu oddechowego i krążenia, choroby układu pokarmowego, moczowo-płciowego, choroby neurologiczne, inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydają powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności.

Osoba niepełnosprawna może też legitymować się równoważnym orzeczeniem innych organów orzekania:

- orzeczenie o grupie inwalidzkiej Komisji do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia;
- orzeczenie o niezdolności do pracy lekarza orzecznika ZUS;
- orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym KRUS.

Liczba osób w gminie Leśna, którym przyznano pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności zmalała w ostatnich trzech latach o 14%. W 2024 r. pomoc z powodu niepełnosprawności przyznano 31% ogólnej liczby osób wspartych przez M-GOPS w Leśnej.

Należy jednak zwrócić uwagę, że w świetle danych GUS⁷ w gminie Leśna odsetek osób z niepełnosprawnościami (124 osoby na 1000 mieszkańców), jest wyższy niż wojewódzki (111) i ogólnopolski (106). Ze-stawienie danych GUS z liczbą przyznanych świadczeń, pokazanych w Tabeli 3 oraz ogólną liczbą mieszkańców gminy pokazuje, że z aktualnego (i malejącego) wsparcia MGOPS korzysta znikomy odsetek osób, które mogłyby i powinny uzyskać różne formy wsparcia ze względu na niepełnosprawność. Dotyczy to zarówno osób z orzeczoną niepełnosprawnością, jak i ich opiekunów.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej w 2025 roku realizował Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – edycja 2025 sfinansowany w całości z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program kierowany jest do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne. Dofinansowanie wyniosło 44 775,68 zł., a całkowita wartość zadania to 44 775,68 zł.

⁷ Źródło: Osoby niepełnosprawne - dane na 2023 r. <https://geo.stat.gov.pl/app/panel/us-krakow/5f19ca0c-35b7-280d-d551-15ed84261914/>

III.4. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, w którym część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących wolę jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia, aczkolwiek z różnych powodów. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), potrafi wywierać bardzo ujemny wpływ na warunki życia jednostki, rodziny i społeczeństwa. Odnosnie skutków dla jednostki należy wskazać przede wszystkim na długotrwały brak stałego wynagrodzenia, możliwe ubożenie i popadanie w pułapkę wyuczonej bezradności, ale również na zaburzenia zdrowia psychicznego i dolegliwości psychosomatyczne. Osoby borykające się z bezrobociem łatwo mogą popaść w pogłębiającą się marginalizację i izolację społeczną, ograniczając swoją aktywność życiową. Pejoratywne następstwa bezrobocia wywierają wpływ również na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. Na przykład zstępni osoby bezrobotnej, o ile odczuwają własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do rówieśników, łatwo mogą izolować się, bądź reagować w sposób nieadekwatny (np. agresją), co z kolei przekłada się na ograniczenie naturalnych potrzeb związanych z socjalizacją. Bezrobocie może być również przyczyną występowania zjawisk patologicznych, jak uzależnienia, przemoc domowa i przestępczość.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc domowa. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Bezrobocie rejestrowane w Leśnej jest zauważalnie wyższe niż w województwie i kraju. W 2024 roku wyniosło 7,1% (7,1% wśród kobiet i 7,1% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego (4,6%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,1%).

Z drugiej strony należy zauważyć, że bezrobocie rejestrowane w gminie Leśna stale maleje (o 3,7% w ostatnich trzech latach).

Tab. 9. Bezrobotni mieszkańcy gminy Leśna w I. 2022-2024 (stan na 31.12.).

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego	2022	2023	2024
W gminie Leśna	10,8%	9,8%	7,1%
W województwie dolnośląskim	4,5%	4,4%	4,6%
W Polsce	5,2%	5,1%	5,1%

Źródło: GUS⁸

Bezrobocie stanowi od lat jeden z głównych powodów udzielanie pomocy społecznej osobom w gminie Leśna, aczkolwiek wskaźnik ten systematycznie maleje, a w ciągu ostatnich trzech lat o 27% osób mniej osób otrzymało świadczenia z M-GOPS w powodu bezrobocia. W 2024 r. pomoc z powodu bezrobocia przyznano 32% ogólnej liczby osób wspartych przez M-GOPS w Leśnej.

III 5. PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Zauważalne od lat trendy demograficzne wykazują postępujący proces starzenia się społeczeństwa w skali całej Polski. Jednocześnie zmiany ekonomiczne, społeczne, technologiczne i rozwój medycyny przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Sam proces starzenia zależy w znacznej mierze od sposobu i warunków życia. Wśród głównych problemów ludzi starszych należy wymienić poczucie osamotnienia, izolację, długotrwałe choroby, ubóstwo, poczucie nieprzydatności, spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, a także postępujące ograniczenie samodzielności życiowej.

W związku z powyższym aktywizacja i integracja społeczna seniorów stanowią bardzo istotny aspekt dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na terenie gminy Leśna blisko 1/3 mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (28,7%). Najwięcej (57,0%) mieszkańców Leśnej jest w wieku produkcyjnym, a 14,3% w wieku przedprodukcyjnym.

Taki sam rozkład struktury demograficznej cechuje również ludność powiatu lubańskiego i województwa dolnośląskiego.

Najwięcej mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym (58,2% czyli nieco więcej, niż w gminie Leśna). Natomiast mniej niż w gminie jest mieszkańców powiatu będących w wieku poprodukcyjnym (25,7%). Za to więcej jest mieszkańców (16,1%) w wieku przedprodukcyjnym.

⁸ Więcej: <https://www.polskawliczbach.pl/Lesna#rynek-pracy>

Największa liczba mieszkańców województwa dolnośląskiego (58,6%) jest w wieku produkcyjnym, 17,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym⁹.

III 6. UBÓSTWO

Ubóstwo to stan niedostatku materialnego i społecznego, wynikający z braku wystarczających środków (dochodów, zasobów) do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, takich jak jedzenie, schronienie, odzież, edukacja, zdrowie, a także do pełnego uczestnictwa w społeczeństwie, prowadzący do wykluczenia i ograniczenia szans życiowych. Wyróżnia się ubóstwo absolutne (brak środków do przetrwania) i względne (brak środków na standard typowy dla danego społeczeństwa), a także ustawowe (określone przez państwo dla celów pomocy społecznej) i ubóstwo subiektywne: (odczuwane przez samą osobę, poczucie braku czegoś).

Problem ubóstwa jest ściśle związany z indywidualną sytuacją życiową osób i rodzin, a może wynikać z wielu czynników, w tym m.in.: bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, wielodzietności lub niepełności rodzin, bezdomności, uzależnień, sytuacji kryzysowych.

Poważnym rezultatem przebywania w minimalnych warunkach egzystencjalnych może być uzależnienie się od wszelkich substancji chemicznych, powodujących ucieczkę od cierpienia z powodu złej jakości swojej egzystencji, drobna przestępczość, nieprzemyślane zachowania wynikające z głodu i desperacji.

Liczba osób, którym przyznano pomoc społeczną z powodu ubóstwa zmalała w ostatnich trzech latach o 31%. Ubóstwo było do 2024 r. najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej osobom przez M-GOPS w Leśnej. W 2024 r. na pierwszym miejscu znalazła się pomoc świadczona z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, które dotąd było drugą z najczęstszych przyczyn przyznawania pomocy. W 2024 r. pomoc z powodu ubóstwa przyznano 45% ogólnej liczby osób wspartych przez M-GOPS w Leśnej.

⁹ Porównano dane dostępne w GUS: <https://www.polskawliczbach.pl/dolnoslaskie#dane-demograficzne> oraz https://www.polskawliczbach.pl/powiat_lubanski#dane-demograficzne

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ŚWIELE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

IV 1. CEL, METODOLOGIA I GRUPA BADANA

W niniejszym rozdziale przedstawiono wnioski i rekomendacje uzyskane w wyniku badania ankietowego, które przeprowadzono w 2024 roku na terenie gminy Leśna wśród:

- 566 dorosłych mieszkańców, z czego 51% badanych stanowiły kobiety, a pozostałe 49% mężczyźni.
- 93 uczniów ze szkół z terenu gminy, z czego 50 badanych stanowili chłopcy, 43 dziewczynki.

Respondenci ankiet byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

Badanie przeprowadzono metodą ankiety dostępnej online (CAWI) przy użyciu internetowego narzędzia badawcze CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw respondentów. Forma ankiety internetowej (metoda CAWI – Computer Assisted Web Interviews) pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Badanie zawiera szczegółowy opis istotnych obszarów polityki społecznej takich jak:

- Problemy i postawy społeczne w tym: kryzys rodziny, sposób spędzania czasu wolnego uczniów i dorosłych mieszkańców gminy;
- Alkohol: częstotliwość spożywania alkoholu, przeciętne ilości jednorazowo wypijanego alkoholu, wiek inicjacji alkoholowej, dostępność alkoholu w środowisku lokalnym, doświadczanie problemów związanych z piciem alkoholu, przekonania dotyczące alkoholu;
- Przemoc: rozpowszechnienie zjawiska przemocy w rodzinie, świadomość dostępności form pomocy, społeczna tolerancja dla przemocy;
- Narkotyki i dopalacze: rodzaj substancji psychoaktywnych najczęściej stosowanych w społeczności lokalnej, dostępność substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, zjawisko używania leków bez recepty przez dzieci i młodzież;

- Internet, media: zjawisko uzależnienia od nowych mediów, zjawisko cyberprzemocy, świadomość praw i zagrożeń użytkowników Internetu, uzależnienie behawioralne;
- Hazard: zjawisko uzależnienia od hazardu, świadomość dostępności form pomocy;
- Nikotyna: rozpowszechnienie uzależnienia od wyrobów tytoniowych, wiek inicjacji nikotynowej i ilość wypalanych dawek nikotyny;
- Relacje uczniów z rodzicami oraz rówieśnikami: respektowanie zasad ustalonych przez rodziców, otrzymywane wsparcie emocjonalne od rodziców/opiekunów, przyjaciół i innych dorosłych.

Badania ankietowe na temat analizy problemów społecznych mieszkańców gminy Leśna uzupełniono o 10 wywiadów z przedstawicielami lokalnych instytucji zajmujących się pośrednio lub bezpośrednio rozwiązywaniem problemów społecznych. Celem analizy było zidentyfikowanie kluczowych wyzwań oraz zaproponowanie rekomendacji w zakresie poprawy sytuacji społecznej mieszkańców gminy.

Szczegółowy opis uzyskanych wyników badań wraz z ilustracjami graficznymi zawarto w osobnym dokumencie pn. „Lokalna Diagnoza Problemów Społecznych gminy Leśna. Raport z badań 2024”¹⁰. Dokument posłużył do opracowania „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025-2028”, który został przyjęty uchwałą XII/70/2025 Rady Miejskiej w Leśnej w styczniu 2025.

W dalszej części zaprezentowano wnioski kluczowe dla sformułowania celów polityki społecznej gminy Leśna na lata 2026-2035.

IV 2. GŁÓWNE WNIOSKI

Analiza problemów społecznych gminy Leśna, ukazuje szereg wyzwań wpływających na życie mieszkańców.

Główne problemy dotyczą bezrobocia, uzależnień, przemocy domowej, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych ze strony rodziców i opiekunów oraz braku wsparcia dla osób starszych. Wiele z tych trudności wynika z historycznych uwarunkowań gospodarczych oraz ograniczonej infrastruktury społecznej i komunikacyjnej.

¹⁰ Dokument jest dostępny pod adresem: <https://raport.lesna.pl/raport-specjalny-2024-lokalna-diagnoza-problemow-spoecznych-gminy-lesna/> Wnioski i rekomendacje z tego raportu, przedstawione w rozdziałach IV 2 i IV 3, zostały uzupełnione o informacje wynikające z działań podjętych przez gminę w latach 2024-2025 w zakresie planowanego uruchomienia usług społecznych i powołana Centrum Usług Społecznych.

Bezrobocie i trudności finansowe wynikają z upadku lokalnych zakładów pracy, co przyczyniło się do migracji młodych ludzi oraz utrwalenia problemów społecznych wśród osób pozostających w gminie. Sytuację pogłębia wykluczenie komunikacyjne, które utrudnia dostęp do pracy oraz usług wspierających.

Położenie gminy przy granicy z Czechami sprzyja łatwemu dostępowi do narkotyków, co zwiększa skalę zjawiska. Problem uzależnień współwystępuje z przemocą domową, gdzie alkohol jest dominującym czynnikiem eskalującym przemoc.

Rodziny w gminie Leśna często zmagają się z nieporadnością wychowawczą, brakiem zaangażowania rodziców oraz ograniczonym wsparciem instytucjonalnym. Dzieci i młodzież, pozostawione bez odpowiedniej opieki, stają się bardziej podatne na uzależnienia behawioralne oraz problemy emocjonalne.

Seniorzy, pozostawieni bez wsparcia ze strony rodzin, często doświadczają samotności i marginalizacji. Brak lokalnych placówek opieki nad osobami starszymi oraz ograniczenia transportowe dodatkowo pogłębiają ich trudną sytuację.

Wypowiedzi ekspertów wskazują również na istotne braki w infrastrukturze społecznej, takie jak niedostatek poradni uzależnień, świetlic środowiskowych oraz ośrodków wsparcia dla osób w kryzysie. Ograniczenia te utrudniają skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Uzyskane wnioski prowadzą do sformułowania rekomendacji dla władz gminy Leśna do podjęcia działań w poszczególnych obszarach problemowych.

IV 3. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

1. Rozwój lokalnej infrastruktury wsparcia społecznego

- Przekształcenie MGOPS w Centrum Usług Społecznych, stworzy warunki prawno-organizacyjne do podejmowania działań adekwatnych do diagnozowanych wyzwań operacyjnych, wzmocni zaangażowanie sektora społecznego.
- Finansowanie usług społecznych będzie pełnić funkcje profilaktyczne i zmniejszy negatywne skutki rozpadu rodzin, wykluczenia, samotności owocujące obecnie wysokimi kosztami pieczy zastępczej i instytucjonalnej opieki społecznej (DPS).
- Finansowanie usług społecznych i przekazywanie ich realizacji do PES, wzmocni sektor porządkowy i będzie fundamentem tworzenia i profesjonalizacji miejsc pracy w sektorze usług opiekuńczych, wytnieniowych, wspierania rodziny, osób z niepełnosprawnościami, samotnych itd.

- Utworzenie poradni leczenia uzależnień oraz ośrodków wsparcia dla osób z problemami zdrowia psychicznego.
 - Wdrażanie programów postrehabilitacyjnych (skierowanych do osób po ukończonym leczeniu) i aktywizacji społeczno-zawodowej.
 - Reaktywacja świetlic w formie placówek wsparcia dziennego, tak jak wymaga tego ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla dzieci i młodzieży, które mogą pełnić funkcje integracyjne i profilaktyczne.
 - Wprowadzenie lokalnych programów wsparcia dla seniorów, takich jak centra dziennej opieki.
 - Utworzenie publicznego ośrodka Podstawowej Opieki Zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępności transportowej
 3. Rozwój komunikacji umożliwiającej mieszkańcom korzystanie z usług edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych w pobliskich miejscowościach.
 4. Zintensyfikowanie działań prewencyjnych i edukacyjnych
 - Kampanie społeczne i programy edukacyjne dotyczące uzależnień, przemocy domowej oraz odpowiedzialności rodzicielskiej.
 - Wprowadzenie zajęć profilaktycznych w szkołach, koncentrujących się na budowaniu zdrowych relacji i przeciwdziałaniu przemocy rówieśniczej. Programów profilaktycznych z bazy programów rekomendowanych lub takich, które spełniają standardy profilaktyki opartej na naukowych podstawach.
 5. Wzmocnienie systemu opieki nad dziećmi i młodzieżą
 - Rozwój programów wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych szczególnie w formule usług społecznych, w tym zatrudnienie asystentów rodziny i pedagogów, którzy mogą działać na rzecz poprawy sytuacji opiekuńczo-wychowawczej.
 6. Wsparcie seniorów i odbudowa więzi międzypokoleniowych
 - Organizacja lokalnych programów wolontariackich, które angażują młodsze pokolenia w pomoc seniorom.
 - Promowanie kampanii społecznych zachęcających rodziny do aktywnego udziału w opiece nad starszymi członkami.
 - Realizacja usług społecznych zgodnych z indywidualnymi potrzebami.
 7. Ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych

- Zaostrzenie regulacji dotyczących sprzedaży alkoholu oraz wprowadzenie środków prewencyjnych ograniczających handel narkotykami.

W kontekście powyższych wyników badań wydaje się, że warto również rozważyć wprowadzenie zmodyfikowanych programów zarówno profilaktycznych (uprzedzających) jak i interwencyjnych. Ponadto należy położyć nacisk na profilaktykę w młodszych grupach wiekowych – nawet w „zerówkach”. Powinny one być systematycznie prowadzone, a ich forma i przekaz winien być dostosowany do aktualnych potrzeb społecznych mieszkańców gminy. Warto też upatrywać szansę w programach i projektach realizowanych w najbliższej perspektywie. Mogłyby one przyczynić się do zapobiegania powstawaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz niwelowania/ zmniejszania skali już występujących. Ponadto podjęcie kompleksowych działań w wymienionych obszarach mogłoby znacząco poprawić sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców gminy Leśna, zwiększając ich szanse na poprawę jakości życia oraz przeciwdziałając dalszej marginalizacji.

Zarówno uczniowie oraz ich rodzice powinni uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i praktycznych, o charakterze treningu nowych umiejętności, gdzie poznaliby skuteczne techniki rozładowywania napięcia i emocji, komunikacji z bliskimi oraz wyposażeni zostali w wiedzę z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych. Warto w tym zakresie sięgać i wdrażać programy o sprawdzonej skuteczności, będące w bazie programów rekomendowanych.

Wsparcie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą może być wzmocnione poprzez realizację usług społecznych, nakierowanych na wspólne uczestnictwo rodziców z dziećmi w różnego rodzaju działaniach, programach umożliwiających zacieśnianie relacji, pokazujących alternatywne sposoby wspólnego spędzania czasu i wyposażających w praktyczną wiedzę, umiejętności i kompetencje.

Ponadto rekomenduje się:

1. Zacieśnianie współpracy instytucjonalnej i nieformalnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów uzależnień – współpracy lokalnych instytucji, fundacji, stowarzyszeń oraz aktywnych działaczy społeczności lokalnej.
2. Prowadzenie edukacji publicznej i działań informacyjnych (kampanie edukacyjne) prowadzących do zwiększenia świadomości istnienia punktów pomocy dla osób z problemami uzależnień (grup wsparcia, pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej).
3. Tworzenie miejsc pomocy dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w tym zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę.
4. Szkolenia, warsztaty i edukacja dla specjalistów, nauczycieli oraz rodziców w zakresie nowych wyzwań i problemów dzieci i młodzieży (e-sport, gry online, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne, zmiana wzorców konsumpcji alkoholu i substancji psychoaktywnych, używanie papierosów elektronicznych, picie napojów energetyzujących).

5. Potrzebę edukowania i szkolenia rodziców w zakresie posiadanych kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, komunikacyjnych oraz technik radzenia sobie ze stresem, napięciem i sytuacjami trudnymi.
6. Zachęcanie do podejmowania aktywności w różnych obszarach działania (sport, nauka, wolontariat). Rozpowszechnianie modelu „zdrowego” spędzania wolnego czasu.
7. Kontrole rynku napojów alkoholowych, sprzedaży tytoniu zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu oraz papierosów nieletnim.
8. Stale monitorowanie problemów społecznych, realizację badań poświęconych zagadnieniom objętych niniejszą diagnozą.
9. Akcje informacyjne i profilaktyczne w mediach: lokalnej prasie, telewizji, stronach internetowych jednostek występujących na terenie gminy Leśna.
10. Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w zakresie działań profilaktycznych, przeciwdziałania problemom uzależnień od środków psychoaktywnych wśród młodzieży.
11. Działania prowadzące do budowania pozytywnego klimatu społecznego w szkole.

Powyższe działania muszą być podejmowane przez możliwie różne środowiska i instytucje działające w gminie. Wiodącą rolę w tym zakresie powinny odgrywać placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe), które mają najszerzy dostęp do uczniów i ich rodziców.

Dorośli mieszkańcy gminy borykający się niejednokrotnie ze skutkami szybkiego tempa życia, pracoholizmu mogliby w ramach prowadzonych kampanii i akcji społecznych korzystać cyklicznie ze wsparcia psychologa, gdzie nauczyliby się nowych technik radzenia sobie ze stresem i efektywnego odpoczynku, bez używek i technologii.

V. ANALIZA SWOT

Punktem wyjścia do dalszej pracy nad niniejszą Strategią stała się analiza SWOT, a więc jedna z najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT został uformowany od pierwszych liter czterech angielskich słów, przez które rozumie się:

- **Strenghts** (mocne strony) – to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być identyfikowane tak obiektywne (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i wynikać ze starań i cech lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **Weaknesses** (słabe strony) – stanowią efekt ograniczeń zasobów, a także niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań endogennych. Czynniki określane jako słabe strony mogą dotyczyć całej jednostki, bądź jej części, wszystkich aspektów funkcjonowania jednostki czy poszczególnych jej przejawów.
- **Opportunities** (szanse) – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane sprzyjają rozwojowi, a z drugiej strony osłabiają oddziaływanie negatywnych zjawisk.
- **Threats** (zagrożenia) – to z kolei takie zewnętrzne zjawiska, które należy identyfikować jako bariery i utrudnienia dla rozwoju gminy.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników umożliwia osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT, czyli: unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono w formie tabeli analizę SWOT w zakresie problemów i polityki społecznej na terenie gminy Leśna.

Tab. 10. Analiza SWOT gminy Leśna w sferze problemów i polityki społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wykwalifikowana kadra samorządu, • Gotowość organizacyjna do przekształcenia MGOPS w Centrum Usług Społecznych (CUS) • Współpraca MGOPS z placówkami oświaty i ochrony zdrowia, MGKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, parafiami, Policją, OSP i NGO, • Zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny,	• Ujemny przyrost naturalny, • Ubytek mieszkańców, • Ubóstwo i długotrwałe choroby jako główna przyczyna przyznawania pomocy społecznej, • Wzrost skali przemocy domowej na terenie gminy, • Wysokie bezrobocie,

• Potencjał sektora pozarządowego w postaci organizacji i instytucji działających na rzecz życia kulturalnego i społecznego mieszkańców gminy, • działalność Miejskiej Rady Seniorów • Oferta Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Smolniku • Oferta Środowiskowego Domu Samopomocy w Smolniku, Domu dla Samotnych Matek z Dziećmi MONAR-MARKOT w Pobiednej i Schroniska dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta „Przystań”. • Walory przyrodnicze, atrakcyjne położenie sprzyjające turystyce i osadnictwu.	• Położenie gminy przy granicy z Czechami sprzyja łatwemu dostępowi do narkotyków, co zwiększa skalę zjawiska, • Problem uzależnień współwystępuje z przemocą domową, • Bariery architektoniczne i informacyjno-komunikacyjne utrudniające osobom z niepełnosprawnością i starszym pełne włączenie się w życie społeczne, • Występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, • Ograniczony dostęp do lekarzy POZ, • Niewystarczające środki na realizację działań profilaktycznych i naprawczych, w szczególności na pomoc społeczną.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Aktywna postawa władz samorządowych w diagnozowaniu i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej, • Doskonalenie zawodowe kadr oświaty, administracji samorządowej i pracowników socjalnych, • Wzrost poziomu usług społecznych, • Rozbudowa infrastruktury społecznej, • Rozwój współpracy międzysektorowej oraz publiczno-społecznej w zakresie działań na rzecz aktywnej integracji oraz realizacji usług społecznych, • Rozwój wolontariatu, usług sąsiedzkich i akcji charytatywnych, • Pozyskiwanie środków zewnętrznych, szczególnie w zakresie finansowania usług społecznych • Sprzyjająca legislacja – ustawa o CUS, ustawa o usługach sąsiedzkich. • Reintegracja społeczno-zawodowa ułatwiająca podjęcie zatrudnienia, • Tworzenie placówek przeciwdziałających marginalizacji osób starszych, długotrwale chorych i z niepełnosprawnością, • Odkłamywanie stereotypów na temat osób starszych i z niepełnosprawnością.	• Brak spójności pomiędzy systemem edukacji a rynkiem pracy, • Wysokie koszty zatrudniania pracowników, • Starzenie się społeczeństwa w skali kraju, • Kryzys demograficzny, • Brak zrozumienia i tolerancji ze strony społeczeństwa w stosunku do sytuacji marginalizowanych grup społecznych, • Migracja do większych ośrodków, • Brak współpracy w zakresie pomocy społecznej pomiędzy gminami, • Konkurencja pomiędzy gminami o środki pomocowe oraz inwestycje, • Występowania „szarej strefy” gospodarczej, • Ryzyko wykluczenia społecznego seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, • Izolowanie się osób starszych, • Zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, • Niepewna sytuacja międzynarodowa przy granicach Polski w związku z wojną na Ukrainie, • Promocja szkodliwych wzorców społecznych przez media i popkulturę.

Opracowanie własne

VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA

VI 1. MISJA I WIZJA

Misję stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie.

Misją samorządu gminy Leśna przyjętą w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2035 jest: **zapewnienie skutecznego systemu usług społecznych dla mieszkańców potrzebujących pomocy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Wizja jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym chcą urzeczywistnić.

Wizją samorządu gminy Leśna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na lata 2026-2035 jest: **Gmina Leśna jako bezpieczne i atrakcyjne miejsce do życia dzięki bogatej ofercie usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych.**

VI 2. CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, WSKAŹNIKI, REALIZATORZY

Wypełnieniu założonej misji i wizji gminy Leśna służy sformułowanie układu trzech celów strategicznych z przyporządkowanymi im celami operacyjnymi.

Tab. 11. Cele strategiczne z podziałem na cele operacyjne

Cel strategiczny nr I: Efektywny system wsparcia rodziny	Cel strategiczny II: Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym	Cel strategiczny III: Redukcja skali problemu ubóstwa, uzależnień i bezrobocia oraz ich następstw w społeczności gminy	Cel strategiczny IV: Budowa lokalnego partnerstwa na rzecz samodzielnego rozwiązywania problemów społecznych. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej.
Cel operacyjny I 1. Polepszenie funkcjonowania rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu naturalnych funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Cel operacyjny II 1. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorym i osobom w wieku starszym dostępu do wysokiej jakości opieki oraz wsparcia w różnych aspektach życia	Cel operacyjny III 1. Rozwój systemu wsparcia dla osób o najniższym statusie materialnym oraz wzmacnianie potencjału osobistego klientów pomocy społecznej	Cel operacyjny IV 1. Wsparcie rozwoju lokalnych inicjatyw i podmiotów ekonomii społecznej jako partnera dla samorządu. Wspieranie sieciovania, integracji, federalizacji PES
Cel operacyjny I 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do zdobywania wiedzy oraz rozwoju talentów i umiejętności	Cel operacyjny II 2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym	Cel operacyjny III 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia	Cel operacyjny IV 2. Systematyczne wzmacnianie kadr MGOPS/CUS poprzez podnoszenie kwalifikacji i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych
Cel operacyjny I 3. Profilaktyka i redukcja skali problemów uzależnień i przemocy domowej wśród mieszkańców gminy	---	Cel operacyjny III 3.: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia	---

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych implikuje w założeniu ograniczenie skutków zidentyfikowanych problemów społecznych, a także zintensyfikowany rozwój społeczny w gminie oraz poprawę standardów jakości życia mieszkańców. W tym w szczególności grup narażonych na ryzyko marginalizacji i wykluczenia.

W poniższej tabeli przedstawiono cele strategiczne z podziałem na cele operacyjne wraz z przyporządkowanymi do nich kierunkami działań, wskaźnikami realizacji oraz wymienieniem jednostek odpowiedzialnych za realizację oraz partnerów we wdrażaniu celów.

Tab. 12 Cele, kierunki działań, wskaźniki i realizatorzy Strategii

Cel strategiczny nr I: Efektywny system wsparcia dla dzieci i rodzin		
Cel operacyjny I 1.: Polepszenie funkcjonowania rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu naturalnych funkcji opiekuńczo-wychowawczych.		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Systematyczna współpraca MGOPS/CUS z placówkami oświaty w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży szkolnej oraz rozwijania współpracy z rodzicami	liczba spotkań, warsztatów	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS (CUS), MGKR-PA, instytucje kultury Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe.
Zapewnienie dostępu do różnorodnych form edukacji z zakresu rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, świadomego rodzicielstwa, rozpoznawania, kontrolowania i wyrażania uczuć, rozmawiania z dziećmi o ich problemach itp.	- liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie - liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich	
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	liczba rodzin objęta pracą socjalną	
Upowszechnianie informacji na temat możliwości poradnictwa rodzinnego oraz uzyskania innych form pomocy, zwłaszcza natury opiekuńczo-wychowawczej	liczba rozpowszechnionych informacji (nakład ulotek, liczba informacji na www, w socialmediach itp)	
Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego i finansowego, zgodnie z przepisami prawa.	- liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	

	• liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	
Organizowanie programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	• liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii	
Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in. wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin	• liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników	
Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	• liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych biorących udział w alternatywnych formach spędzania wolnego czasu	
Wspieranie powstawania form opieki nad dziećmi do lat 3	• liczba miejsc opieki na terenie gminy nad dziećmi do 3 r.ż.	
Dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej wraz z przywracaniem zdrowego środowiska wychowawczego pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej	• liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	
Zapewnienie dostępu do usług asystenta rodziny	• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
Cel operacyjny I 2.: Zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do kształcenia i rozwoju		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Podnoszenie jakości kształcenia i wychowania w placówkach oświatowych (w tym m.in. przez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych)	• liczba członków kadry podnoszących swoje kompetencje	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Bur-

Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, służących doskonaleniu wiedzy i umiejętności, rozwijających zainteresowania (np. koła zainteresowań, zajęcia artystyczne, sportowo-rekreacyjne).	• liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych • liczba dzieci biorących udział w ww. zajęciach • liczba miejsc w których prowadzone są zajęcia (świetlice, obiekty sportowe, kluby itp)	mistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS (CUS), MGKRPA, placówki oświatowe, instytucje kultury. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja.
Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu z zakresu wzmacniania umiejętności społecznych	• liczba przeprowadzonych warsztatów • liczba uczestników	
Rozwój oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i świetlic środowiskowych	• liczba placówek wsparcia dziennego i świetlic środowiskowych • liczba dzieci korzystających z zajęć w w/w placówkach	
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych;	• liczba uczniów uczestniczących w zajęciach wyrównawczych, • liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne	
Cel operacyjny I 3.: Profilaktyka i redukcja skali problemów przemocy domowej wśród mieszkańców gminy		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców w zakresie zjawiska przemocy domowej, w tym identyfikowania jego ryzyka oraz reagowania	• liczba akcji społecznych/ kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, MGKRPA, ZI, PK.
Działania informacyjne z zakresu praw osób doświadczających przemocy domowej, form przeciwdziałania przemocy oraz o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej.	• liczba rozpowszechnionych informacji (w tym w formie plakatów, broszur, artykułów, wpisów w social mediach)	Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe,
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc domową, m.in.	• liczba udzielonych konsultacji oraz liczba osób, którym ich	

poprzez poradnictwo medyczne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne i socjalne.	udzielono • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura.
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;	• liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych	• liczba osób skierowanych do udziału w programie • liczba osób, które ukończyły program	
Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”	• liczba założonych Niebieskich Kart • liczba osób doznających przemocy domowej • liczba osób stosujących przemoc domową	
Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do reedukacji problemu przemocy domowej;	• liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej	• liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej	
Cel strategiczny II: Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym		
Cel operacyjny II 1.: Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorym i osobom w wieku starszym dostępu do wysokiej jakości opieki oraz wsparcia w różnych aspektach życia		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Upowszechnianie informacji o prawach oraz o dostępnych formach pomocy przysługujących osobom z niepełno-	• liczba rozpowszechnionych informacji	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ

sprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorym i osobom w wieku starszym, a także ich rodzinom i opiekunom		uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością, osobom przewlekle chorym i osobom starszym zgodnie z przepisami prawa, a także ich rodzinom i dla opiekunów faktycznych	• liczba osób objętych ustawową pomocą materialną, w tym z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę	Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, służba zdrowia, PUP.
Rozwijanie oferty usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz zleconą przez lekarza pielęgnację, a także w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem;	• liczba osób objętych usługami opiekuńczymi/ specjalistycznymi usługami opiekuńczymi • liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych/ specjalistycznych usług opiekuńczych	
Organizowanie wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym	• liczba osób objętych wolontariatem • liczba wolontariuszy	
Cel operacyjny II 2.: Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Zapewnienie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym poprzez realizację projektów socjalnych i programów, a także rozwijane oferty wydarzeń integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych	• liczba zrealizowanych projektów/ programów/ wydarzeń • liczba uczestników	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwłodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, Kluby Seniora, instytucje kultury.
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, a także rozwijających kompetencje i umiejętności potrzebne w codziennym funkcjonowaniu (w tym np. przeciwdziałanie wykluczeniu	• liczba zajęć • liczba uczestników ww. zajęć	Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe,

cyfrowemu seniorów, działania edukacyjne z zakresu bezpieczeństwa)		PFRON, PCPR, placówki oświatowe.
Organizacja wydarzeń podnoszących poziom wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej na temat problemów, potrzeb i sytuacji osób z niepełnosprawnością, ograniczeniami ruchowymi, długotrwale chorych i w wieku starszym	• liczba wydarzeń	
Współpraca z PCPR i PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia;	• liczba działań z zakresu rehabilitacji zawodowej • liczba miejsc pracy na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnościami • liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako bezrobotne	
Cel strategiczny III: Redukcja skali problemu ubóstwa, uzależnień i bezrobocia oraz ich następstw w społeczności gminy		
Cel operacyjny III 1.: Rozwój systemu wsparcia dla osób o najniższym statusie materialnym oraz wzmacnianie potencjału osobistego klientów pomocy społecznej		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej	• liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, MGKRPA.
Realizowanie programów osłonowych dla zaspokajania podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (w tym organizowanie i finansowanie dożywiania w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);	• liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych • liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, które dożywiano w trakcie nauki w szkole	Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Ko-
Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów;	• liczba świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów	

Organizowanie oraz wspieranie zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych;	• liczba zorganizowanych zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich	ściół.
Cel operacyjny III 2.: Profilaktyka, zapobieganie i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Działania profilaktyczno-edukacyjne skierowane do osób w każdej grupie wiekowej, w tym promocja zdrowego stylu życia	• liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży – liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej • liczba uczestników ww. programów	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, MGKRPA, PK Partnerzy: Zespół Interdyscyplinarny, instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoły, GBP, Klub Seniora.
Upowszechnianie informacji o dostępnych formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami	• liczba rozpowszechnionych informacji	
Działania edukacyjne skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mające na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 r.ż.	• liczba działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych • liczba uczestników ww. działań	
Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych;	• liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna	
Monitorowanie i diagnozowanie problematyki uzależnień w społeczności gminy oraz występowania nowych rodzajów uzależnień;	• -liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień	
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;	• liczba podmiotów współpracujących	

Cel operacyjny III 3.: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Podejmowanie współpracy z PUP w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy, w tym poprzez upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;	• liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przez PUP • liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych • liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych • liczba bezrobotnych odbywających staż	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, PUP.
Przyznawanie świadczeń dla osób i rodzin z problemem bezrobocia	• liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną	
Opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo;	• liczba programów/ projektów skierowanych do osób bezrobotnych	
Promowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć PES / spółdzielnię socjalną;	• liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy (wg CEIDG) • liczba podmiotów ekonomii społecznej z siedzibą na terenie gminy (wg KRS i rejestru PES)	
Cel strategiczny IV: Budowa lokalnego partnerstwa na rzecz samodzielnego rozwiązywania problemów społecznych		
Cel operacyjny IV 1.: Wsparcie rozwoju lokalnych inicjatyw i podmiotów ekonomii społecznej jako partnera dla samorządu		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy

Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.	• liczba organizacji pozarządowych z siedzibą na terenie gminy, • liczba organizacji pozarządowych realizujących zlecone/powierzone zadania publiczne • kwota środków przekazywanych organizacjom w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, MGKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Grupy diagnostyczno-pomocowe.
Zapewnienie warunków do dalszej pracy Miejskiej Rady Seniorów	• liczba posiedzeń, uchwał i zgłoszonych inicjatyw Miejskiej Rady Seniorów	Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura, podmioty komercyjne-szkoleniowe i edukacyjne.
Kontynuowanie budżetu obywatelskiego lub innych form budżetu partycypacyjnego	• liczba projektów zgłoszonych oraz zrealizowanych w ramach budżetu obywatelskiego	
Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych	• liczba wolontariuszy	
Cel operacyjny IV 2.:Systematyczne wzmacnianie kadr Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej / CUS poprzez podnoszenie kwalifikacji i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych i koordynujących usługi społeczne		
Kierunki działania	Wskaźniki	Realizatorzy
Zapewnienie dostępu do szkoleń i innych form kształcenia dla personelu zajmującego się profilaktyką i przeciwdziałaniem problemom społecznym w gminie (m.in. MGOPS, ZI, UM, MGKRPA, NGO),	• liczba szkoleń i innych form kształcenia • liczba uczestników szkoleń	Jednostka realizująca: Gmina Leśna – Rada Miejska jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS /CUS,
Dostęp do superwizji zawodowej	• liczba superwizji • liczba uczestników superwizji	Partnerzy:
Pozyskiwanie wykwalifikowanych specjalistów zewnętrznych do realizacji programów i projektów w ramach otrzymywanych środków.	• liczba współpracowników MGOPS/ CUS w zakresie realizacji usług społecznych i programów socjalnych	Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe

Opracowanie własne

VI 3. KOORDYNACJA I WDRAŻANIE STRATEGII

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynację wdrożenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej. Fundamentalną rolę w realizacji strategii ma uzyskanie przez MGOPS nowych możliwości prawnych i organizacyjnych dzięki przekształceniu w Centrum Usług Społecznych. Bez przekształcenia MGOPS w CUS, realizacja większości założeń niniejszej strategii będzie niemożliwa.

W jego gestii leży w szczególności:

- koordynacja współpracy z partnerami realizacyjnymi,
- pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- poszukiwanie (wraz z Urzędem Gminy oraz innymi podmiotami) innych niż budżetowe źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- przygotowywanie sprawozdań z działalności MGOPS w Leśnej,
- monitoring i ewaluacja oraz przygotowywanie zmian w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna wyartykułowano wiele działań, za których wdrożenie są odpowiedzialne inne podmioty, niż Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej. Są to instytucje polityki społecznej, podmioty sektora ekonomii społecznej i pozostałe podmioty. Efektywność prowadzonych działań będzie zależna od poziomu sprawności mechanizmów współdziałania pomiędzy włączanymi stronami.

VI 4. ZASOBY GMINY W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Urząd Miejski w Leśnej,

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej w trybie reorganizacji do Centrum Usług Społecznych
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Grupy Diagnostyczno-Pomocowe,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny,
- Placówki oświaty,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Smolniku na mocy porozumienia z Powiatem Lubańskim
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Smolniku
- Instytucje kultury.

Do grona partnerów w realizacji celów strategicznych należy zaliczyć zarówno organy administracji, jak również podmioty drugiego sektora (przedsiębiorcy) oraz trzeciego sektora (ekonomii społecznej), w tym w szczególności należy wskazać na:

- Starostwo Powiatowe w Lubaniu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Policję, w tym Komisariat Policji w Leśnej;
- Sąd Rejonowy w Lubaniu,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Lubaniu,
- Prokuratura Rejonowa w Lubaniu,
- Instytucje rynku pracy,
- Inwestorów, lokalnych przedsiębiorców i pracodawców,
- Samorządy gospodarcze i zawodowe,
- Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, w tym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDI TON” w Leśnej i Pobiednej,

- Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, w tym domy w powiecie i w województwie,
- Społeczność lokalną,
- Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi MONAR-MARKOT w Pobiednej,
- „Przystań” Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta,
- Parafię Św. Jana Chrzciciela w Leśnej,
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

VI 5. MONITORING, EWALUACJA, AKTUALIZACJA

Podstawę do efektywnego urzeczywistniania działań w ramach przyjętych celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 stanowi zestaw informacji w zakresie postępów osiągniętych przy realizowaniu poszczególnych działań oraz zdolność do reagowania na możliwe różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi rezultatami. Sprzyja temu wdrożenie procedur monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji celów Strategii.

Sprawozdawczość z wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 – zarówno na potrzeby monitoringu, jak i ewaluacji – będzie realizowana w okresach rocznych. Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśnej na mocy art. 110 ust. 1, pkt. 9 ustawy o pomocy społecznej będzie przedkładał Radzie Gminy Leśna sprawozdanie z działalności MGOPS/CUS, które będzie zawierać również informacje o działaniach wynikających ze Strategii.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

Roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

Ewaluacja Strategii ma na celu ocenę zasadności i skuteczności podejmowanych działań oraz ocenę osiągniętych, wybranych wskaźników realizacji Strategii. W szerokim aspekcie ewaluacja obejmuje realizację celów Strategii oraz jej wpływu na całość lokalnego życia społecznego. Ewaluacja musi również odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje istniejące problemy społeczne. Za prowadzenie ewaluacji będzie odpowiedzialna kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśnej, o ile nie zostanie wyznaczony do tego celu zespół zadaniowy.

Ze względu na długą perspektywę czasową obowiązywania niniejszej Strategii, należy brać pod uwagę konieczność aktualizacji celów i kierunków działań niniejszej Strategii tak, aby były one adekwatne do zmiennych w czasie czynników społecznych, gospodarczych i prawnych. W razie takiej potrzeby Strategia zostanie zaktualizowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśnej.

VI 6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII

Wśród głównych źródeł finansowania działań realizowanych na mocy niniejszej Strategii należy wymienić:

- środki własne z budżetu gminy Leśna,
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki z budżetu powiatu,
- środki funduszy krajowych (np. PFRON),
- projekty konkursowe w ramach środków z MPiPS,
- Fundusz Pracy,
- inne środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, tak krajowych, jak i zagranicznych.

Cele, które założono do realizacji w ramach niniejszej Strategii zostaną sfinansowane w szczególności z wykorzystaniem środków zaplanowanych w corocznych uchwałach budżetowych Rady Gminy. Jedną z podstaw do ich określenia stanowi ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16a ustawy o pomocy społecznej).

Poniżej przedstawiono prognozowaną wysokość środków przeznaczonych na wydatki w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy Leśna. Prognoza została oparta na podstawie trendów występujących w latach 2023-2024.

Tabela 13. Prognozowane wydatki w zakresie polityki społecznej na rok 2026 (ogółem/na osobę)

Wyszczególnienie	2023	2024	Prognoza na rok 2026
Wydatki w dziale 852 Pomoc społeczna	4,5 mln / 1,1 tys (5.8%)	5,6 mln / 1,4 tys (7.5%)	6,7 mln / 1,9 tys.
Wydatki w dziale 851 Ochrona zdrowia	222,2 tys / 55,3 (0.3%)	191,4 tys / 48,3 (0.3%)	160,6 tys. / 41,3 tys.
Wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie	22,5 mln / 5,6 tys. (29%)	21,4 mln / 5,4 tys (28.7%)	20,3 mln / 5,2 tys.
Wydatki w dziale 853 Pozostałe zadanie w zakresie polityki społecznej	364,9 tys / 90,9 (0.5%)	9,2 tys / 2,3 tys. (0%)	355,7 tys. / 2,3 tys.

Źródło danych za rok 2023-2024 GUS¹¹

VI 7. PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH

Prognozuje się, że cele strategiczne wyznaczone w ramach niniejszej Strategii zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania problemów, z którymi się spotykają. Na podstawie dostępnych danych prognozuje się, że wskutek wdrożenia założonych celów strategicznych w perspektywie czasowej lat 2026-2035 w społeczności gminy Leśna zaistnieją następujące przemiany społeczne:

- Podniesienie dostępności oraz jakości systemu pomocy społecznej,
- Polepszenie realiów funkcjonowania rodzin, w tym w szczególności w wolności od trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- Wzrost dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych,
- Zmniejszenie rozmiarów występowania uzależnień w populacji gminy oraz negatywnego wpływu uzależnień na życie społeczne i rodzinne,
- Redukcja skali przemocy domowej w społeczności gminy oraz negatywnych następstw tego zjawiska,

¹¹ <https://www.polskawliczbach.pl/Lesna#wydatki-budzetu>

- Poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, w tym osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa społecznego, a także z ryzykiem wykluczenia społecznego,
- Zmniejszenie, a docelowo wyeliminowanie bezrobocia na terenie gminy, zwłaszcza bezrobocia długotrwałego,
- Aktywizacja zawodowa i społeczna osób uboższych oraz bezrobotnych w poczuciu sprawczości i odpowiedzialności za swoje życie,
- Pozbawiony barier udział w życiu społecznym i zawodowym osób z niepełnosprawnością oraz osób w wieku senioralnym,
- Większa liczba i zakres zadań publicznych realizowanych we współpracy z lokalnym sektorem ekonomii społecznej,
- Spadek kosztów instytucjonalnej pomocy społecznej (DPS i pieczy zastępczej)

Zrealizowanie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, jak również podmiotów społecznych i gospodarczych oraz członków wspólnoty lokalnej.

VI 8. PROGRAMY I PROJEKTY SZCZEGÓŁOWE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- Efektywność – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych

jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- Skuteczność – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- Celowość – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

VI 9. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII

1. Opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 – do 28 lutego 2026 r.,
2. Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Leśnej w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 – do 31 marca 2026 r.,
3. Podjęcie uchwał przez Radę Miejską w Leśnej w sprawie reorganizacji MGOPS i utworzenia CUS – do 31 marca 2026 r.,
4. Upowszechnienie tekstu Strategii w Biuletynie Informacji Publicznej oraz przekazanie dokumentu realizatorom – niezwłocznie po przyjęciu ww. uchwały Rady Miejskiej,
5. Powołanie zespołu, operacjonalizacja wskaźników, ustalenie procedur monitoringu i ewaluacji – do końca 2026 r.
6. Wdrożenie założonych celów – od dnia przyjęcia ww. uchwały do 31 grudnia 2035 r.,

7. Monitoring realizowanych działań i aktualizowanie w razie wystąpienia takiej potrzeby. – od dnia przyjęcia ww. uchwały do 31 grudnia 2035 r.,
8. Przygotowanie raportu z ewaluacji końcowej Strategii – ostatni rok obowiązywania Strategii oraz przed uchwaleniem nowej Strategii.

VII ZAKOŃCZENIE

W opracowaniu dokumentu niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leśna na lata 2026-2035 kierowano się wolą dostosowania celów i kierunków działania do zdiagnozowanych potrzeb społecznych mieszkańców gminy. W Strategii dokonano analizy skali zjawisk i problemów społecznych występujących we wspólnocie samorządowej, co w konsekwencji stanowi dla władz lokalnych kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod, ukierunkowanych na wprowadzenie efektywnych działań w sferze społecznej. Realizacja celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pozwoli gminie Leśna, w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych, na systematyczne minimalizowanie źródeł zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń.

Przyjąwszy partycypacyjny model opracowania Strategii, zostały również uwzględnione wnioski i rekomendacje wynikłe z przeprowadzonego badania ankietowego wśród reprezentantów dorosłej populacji i uczniów szkół z terenu gminy Leśna.

Strategia ma wymiar wieloletni i wyznacza kierunki działań pomocowych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają na celu wyjście osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z kręgu klientów pomocy społecznej. Niniejszy dokument daje szansę na wdrażanie polityki społecznej zgodnie z lokalnymi potrzebami. Strategia ma przy tym charakter otwarty i elastyczny, a więc będzie podlegała ewaluacji i aktualizacji w zależności od zmiany realiów, wystąpienia nowych potrzeb i możliwości finansowych gminy.

Zapisy zawarte w niniejszej Strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytycznymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu co-rocennie, jak i dokumentów wieloletnich. Są to w szczególności:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.
- Plan wdrażania usług społecznych.